

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 10.9.2014
COM(2014) 570 final

2010/0208 (COD)

**KOMISJONI TEATIS
EUROOPA PARLAMENDILE,**

mis on esitatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõike 6 alusel

ning milles käsitletakse

**nõukogu esimese lugemise seisukohta, eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja
nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2001/18/EÜ seoses liikmesriikide
võimalusega piirata või keelata oma territooriumil GMode kasvatamist**

**KOMISJONI TEATIS
EUROOPA PARLAMENDILE,**

mis on esitatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõike 6 alusel

ning milles käsitletakse

nõukogu esimese lugemise seisukohta, eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2001/18/EÜ seoses liikmesriikide võimalusega piirata või keelata oma territooriumil GMode kasvatamist

1. TAUSTTEAVE

Ettepaneku Euroopa Parlamendile ja nõukogule edastamise kuupäev (dokument 2010/0208 COD):	14. juuli 2010
Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse kuupäev:	9. detsember 2010
Euroopa Parlamendi seisukoha kuupäev, esimene lugemine:	5. juuli 2011
Muudetud ettepaneku esitamine:	[*]
Nõukogu seisukoha vastuvõtmise kuupäev:	23. juuli 2014

* Komisjon ei koostanud muudetud ettepanekut, vaid esitas oma arvamuse parlamendi muudatuste kohta teatistes „*Commission Communication on the action taken on opinions and resolutions adopted by Parliament at the July 2011 part-session*” (dokument SP(2011)8072), mis saadeti Euroopa Parlamendile 8. septembril 2011.

2. KOMISJONI ETTEPANeku EESMÄRK

Euroopa Liit (EL) on vastu võtnud põhjaliku õigusliku raamistiku lubamaks tooteid, mis koosnevad või on saadud geneetiliselt muundatud organismidest (GMO). Loa andmise menetlus hõlmab GMode kasutamist toidus ja söödas, tööstuslikus tootmises ja kasvatamises ning GModest saadud toodete kasutamist toidus ja söödas.

Euroopa Liidu loasüsteemi eesmärk on vältida GMode kahjulikku mõju inimeste ja loomade tervisele ning keskkonnale, luues samal ajal nende toodete siseturu. GModele loa andmine enne nende turule lubamist on sätestatud kahes õigusaktis: direktiivis 2001/18/EÜ geneetiliselt muundatud organismide tahtliku keskkonda viimise kohta¹ ning määruses (EÜ) nr 1829/2003 geneetiliselt muundatud toidu ja sööda kohta². Mõlema õigusaktiga on kehtestatud teaduslikel argumentidel põhinevad standardid, et hinnata potentsiaalset ohtu inimeste ja loomade tervisele ning keskkonnale, samuti märgistamise nõuded. Lisaks on määruses (EÜ) nr

¹ EÜT L 106, 17.4.2001, lk 1.

² ELT L 268, 18.10.2003, lk 1.

1830/2003³ sätestatud eeskirjad GMode jälgitavuse ja märgistuse kohta ning GModest saadud toidu ja sööda jälgitavuse kohta.

2009. aasta märtsis lükkas nõukogu tagasi komisjoni ettepaneku, millega nõuti, et Austria ja Ungari tunnistaksid kehtetuks oma riiklikud kaitsemeetmed, sest Euroopa Toiduohutusameti (EFSA) hinnangul ei olnud vajalikku teaduslikku alust, nagu on nõutud ELi õigusaktides. Seejärel palus 13 liikmesriiki⁴ komisjonil valmistada ette ettepanekud, mis annaksid liikmesriikidele vabaduse ise otsustada GMode kasvatamise üle⁵.

Uuele komisjonile 2009. aasta septembris president Barroso esitatud poliitilistes suunistes on viidatud subsidiaarsuse põhimõttele GMode valdkonnas kui näitele, et tasakaal ELi raamistiku ning 27 liikmesriigi erisuste arvestamise vajaduse vahel ei pruugi alati olla õige. Nende suuniste kohaselt peaks olema võimalik ühendada teadusel põhinevat ELi lubade andmise menetlust liikmesriikide vabadusega otsustada, kas nad soovivad kasvatada oma territooriumil geneetiliselt muundatud põllukultuure või mitte.

Määruse ettepanek kajastab neid suuniseid, sätestades õigusliku aluse ELi GMode õigusraamistikus, mis võimaldaks liikmesriikidel piirata või keelata tervel oma territooriumil või osal sellest selliste GMode kasvatamist, mis ELi tasandil on loa saanud. Sellised keelud või piirangud peavad põhinema muul, kui ELi loasüsteemi kohasel keskkonna- ja terviseohu hinnangul.

3. MÄRKUSED NÕUKOGU SEISUKOHA KOHTA

3.1. Üldised märkused

Komisjoni ettepanek edastati Euroopa Parlamendile ja nõukogule 14. juulil 2010. Euroopa Parlament võttis esimese lugemise seisukoha vastu 5. juulil 2011 ja toetas selles komisjoni ettepaneku peamisi eesmärgi, tehes 28 muudatusettepanekut.

Komisjoni muudetud ettepanekut ei koostatud. Teatistes „*Commission Communication on the action taken on opinions and resolutions adopted by Parliament at the July 2011 part-session*” (dokument SP(2011)8072), mis saadeti Euroopa Parlamendile 8. septembril 2011, märkis komisjon, et ta võiks täielikult, osaliselt või ümbersõnastatuna nõustuda 28st muudatusettepanekust 21ga, sest leiti, et need muudatusettepanekud selgitaksid ja parandaksid komisjoni ettepanekut ja on kooskõlas üldeesmärgiga.

Enne ja pärast seda, kui võeti vastu Euroopa Parlamendi esimese lugemise seisukoht, toimusid arutelud nõukogus, et jõuda ühisele seisukohale. Need arutelud päädisid poliitilise kokkuleppe vastuvõtmisega kvalifitseeritud häälteenamusega 12. juuni 2014. aasta keskkonnanõukogu istungil ning neist kujunes nõukogu ühine seisukoht nõukogu 23. juuli 2014. aasta istungjärgul.

Komisjon leiab, et nõukogu ühine seisukoht kajastab komisjoni ettepaneku algseid eesmärgi. Kuigi nõukogu ühine seisukoht erineb teatud osas komisjoni esialgsest ettepanekust, on komisjon rahul, et seisukoht hõlmab kõiki komisjonis ettepanekut vastu võttes oluliseks peetud teemasid.

³ ELT L 268, 18.10.2003, lk 24.

⁴ AT, BG, IE, EL, CY, LV, LT, HU, LU, MT, NL, PL ja SI.

⁵ Vastavad arutelud toimusid nõukogu istungitel 2. märtsil, 23. märtsil ja 25. juunil 2009.

3.2. Euroopa Parlamendi muudatusettepanekud, mille komisjon heaks kiitis ja mis sisalduvad nõukogu esimesel lugemisel vastuvõetud seisukohas täielikult, osaliselt või põhimõtteliselt

- *Põhjendused*

Muudatusettepaneku 2, mis selgitab direktiivis 2001/18/EÜ nõutud *ELi ühtlustatud keskkonnariski hindamise konkreetseid aspekte*, kiitis komisjon heaks. Nõukogu ühine seisukoht sisaldab osaliselt seda muudatusettepanekut muudetud **põhjenduses 2**, osutades üldiselt direktiivi 2001/18/EÜ II lisale.

Muudatusettepaneku 11, milles viidatakse sellele, *kui oluline on vältida, et siseriiklikud meetmed, millega piiratakse või keelatakse GMode kasvatamise, ei takistaks biotehnoloogia alaseid teadusuuringuid*, kiitis komisjon heaks. Kõnealune muudatusettepanek on täielikult sisse viidud nõukogu ühise seisukoha uude põhjendusse 15.

Muudatusettepanekus 44 on esitatud *üleskutse võtta vastu ajakohastatud keskkonnariski hindamise suunised*, mis on jätkuks keskkonnanõukogu 4. detsembri 2008. aasta järeldustele. Selles märgitakse, et kõnealused suunised ei tohiks põhineda ainult sisulise samaväärsuse põhimõttel või võrdleva ohutushindamise mõistel. Käesoleva muudatuse saab heaks kiita pärast ümbersõnastamist, selgitamaks, et keskkonnaohu hindamise aluseks on jätkuvalt direktiivi 2001/18/EÜ II lisa, mille tekst on järgmine: „*asjakohaste GMO(de) ja muundamata organismide omaduste võrdlemine vastavates keskkonda viimise või kasutamise tingimustes aitab kindlaks teha GMO geneetilisest muundustest põhjustatud võimalikke kahjulikke mõjusid.*” Keskkonnaohu hindamisel on asjakohane tugineda varasematele teadmistele ja kogemustele ning kasutada asjakohast võrdlusalust, et rõhutada erinevusi, mis on seotud geneetiliselt muundatud taimedega vastuvõtvast keskkonnas. Cartagena bioohutuse protokollis raames 2012. aastal välja töötatud ohuhindamise suunised kasutavad lähenemisviisi, mis on kooskõlas EFSA omaga, st järk-järgult ja igal üksikjuhul eraldi, kasutades võrdlevat analüüsi ja hõlmates seitse ohuvaldkonda. Nõukogu ühine seisukoht sisaldab muudatusettepaneku 44 kõnealust osa osaliselt muutva direktiivi uues **artiklis 2**, mille kohaselt peab komisjon esitama aruande edusammude kohta, mis annavad normatiivse staatuse tugevdatud EFSA 2010. aasta suunistele geneetiliselt muundatud taimede keskkonnaohu hindamise kohta.

- *Loobumismeetmete põhjenduste näitliku loetelu lisamine*

GMode tahtliku keskkonda viimisega inimeste ja loomade tervisele ning keskkonnale tekkiva potentsiaalse ohu hindamine on täielikult ühtlustatud direktiivi 2001/18/EÜ II lisaga. Hindamine hõlmab kõiki võimalikke keskkonnariske GMode kasvatamise valdkonnas kogu ELi territooriumil, sealhulgas piirkondlikul või kohalikul tasandil. Hindamisel võetakse arvesse transformatsioonide invasiivsust või püsivust, risttolmlemist kultuur- või looduslike taimedega, bioloogilise mitmekesisuse säilitamist ja jätkuvat teaduslikku ebakindlust. GMO on lubatud vaid juhul, kui ohuhindamise tulemusena järeldatakse, eriti pärast eespool nimetatud elementide uurimist, et GMO on inimeste ja loomade tervisele ning keskkonnale ohutu.

Komisjoni ettepanekuga nähakse ette, et liikmesriikide meetmed, mis piiravad või keelavad GMode kasvatamist kõnealuse ettepaneku alusel (nn

„loobumismeetmed”), peavad põhinema muudel põhjendustel kui kahjuliku mõju hindamine tervisele ja keskkonnale, mis võib tekkida GMode tahtlikust keskkonda viimisest või turuleviimisest. Seetõttu võib komisjon **muudatusettepanekud 5, 8, 10, 41, 47** heaks kiita pärast ümbersõnastamist, et oleks selge, et põhjendused, millega liikmesriigid õigustavad loobumismeetmeid, ei oleks vastuolus ELi keskkonnaohu hindamisega. Nõukogu ühises seisukohas sätestatakse muudetud **põhjendustega 10 ja 11** ja muudetud direktiivi uue **artikli 26b lõikega 3** teistsugune keskkonna määratlus, mis tagab selle, et liikmesriikide tasandil ei sekkuta ELi ülesesse ohuhindamisse: „*keskkonnapoliitika eesmärgid erinevad nendest elementidest, mida on hinnatud kooskõlas direktiivi 2001/18/EÜ ja määrusega (EÜ) nr 1829/2003.*” Komisjon leiab, et nõukogu kasutatud sõnastus on kooskõlas ettepaneku eesmärgiga. Vastasel juhul võib komisjon heaks kiita põhjused, mis ei ole seotud keskkonnaküsimustega, mille on esitanud Euroopa Parlament või nõukogu, kuna neil on üldjoontes sarnane sisu.

- ***Muudetud direktiivi uue artikli 26b teised muudatused***

Komisjon nõustub Euroopa Parlamendiga, et ettevõtjatele (sealhulgas kasvatajatele) tuleb õigeaegselt teha kättesaadavaks **vajalik teave GMode kasvatamise mis tahes piiramise või keelamise kohta** liikmesriikide territooriumil ning anda neile piisavalt aega, et kohaneda ja lõpetada käimasolev vegetatsiooniperiood, kui meetmed on seotud liidu tasandil juba lubatud GModega (**muudatusettepanekud 7, 17, 43**). Nõukogu ühine seisukoht sisaldab sätteid nende muudatuste kohta muudetud direktiivi uues **põhjenduses 21** ning uue **artikli 26b lõigetes 4 ja 5** ning **artikli 26c lõigetes 3 ja 5** (välja arvatud teabe esitamise kohustus kasvatajatele).

Komisjon võtab arvesse viidet selle olulisusele, et riiklikud meetmed oleksid kooskõlas **proportsionaalsuse põhimõttega** (**muudatusettepanek 20**). Käesolev muudatusettepanek on muudetud direktiivi täielikult inkorporeeritud nõukogu uue **põhjendusega 13** ja uue **artikli 26b lõikega 3**.

- ***Muudatused direktiivi 2001/18/EÜ muudes artiklites***

Muudatusettepaneku 26, milles käsitletakse **määruse jõustumist**, kiitis komisjon heaks. Nõukogu ühisesse seisukohta on see muudatusettepanek kaasatud täielikult muudetud direktiivi uue **artikliga 3**.

3.3. Euroopa Parlamendi muudatusettepanekud, mille komisjon tagasi lükkas, kuid mis sisalduvad nõukogus esimesel lugemisel vastuvõetud seisukohas täielikult, osaliselt või põhimõtteliselt

- *Muudatused direktiivi 2001/18/EÜ muudes artiklites*

Komisjon ei nõustu **muudatusettepanekuga 12**, millega muudetakse direktiivi 2001/18/EÜ artiklit 22 **vaba ringluse** kohta, kuna ettepanek võimaldab liikmesriikidel piirata üksnes GMode kasvatamist oma territooriumil, kuid mitte geneetiliselt muundatud või tavapäraste seemnete, toidu ja sööda kaubandust või importi. Komisjon tunnistab siiski, et on kasulik sõnaselgelt väljendada, et ettepanek ei mõjuta siseturu toimimist. Seetõttu kiidab komisjon heaks muudetud direktiivi **põhjenduste 13 ja 18** ning uute **artiklite 26b lõike 9 ja 26c lõike 6** nõukogu muudetud sõnastused, mis käsitlevad lubatud GMode vaba ringlust ja importi kõikides liikmesriikides ja nende kasutamist liikmesriikides, kus ei piirata ega keelata GMode kasvatamist, ning uue **põhjenduse 20**, mis käsitleb tavapäraste seemnete, taimse paljundusmaterjali ja saagist saadud toodete vaba ringlust.

3.4. Euroopa Parlamendi muudatusettepanekud, millega komisjon nõustus täielikult, osaliselt või põhimõtteliselt, kuid mis nõukogus esimesel lugemisel vastuvõetud seisukohas ei kajastu

- *Põhjendused*

Muudatusettepanek 4, mis viitab *teadusuuringute tulemuste kogumise* olulisusele, on vastuvõetav.

Komisjon kiidab heaks **muudatusettepaneku 44** sätteid, mis käsitlevad *ulatusliku teadusorganisatsioonide võrgustiku loomist* ja *sõltumatute uuringute* läbiviimist võimalike ohtude kohta, mis tulenevad GMode tahtlikust keskkonda viimisest või turuleviimisest.

- *Muudetud direktiivi uue artikli 26b muudatused*

Muudatusettepaneku 40, milles selgitatakse *vajadust iga üksikjuhtumi eraldi uurimiseks* enne siseriiklike meetmete vastuvõtmist, võib heaks kiita.

Muudatusettepaneku 42, milles palutakse *enne meetmete võtmist teostada* alternatiive arvestav *sõltumatu tasuvusanalüüs*, võib heaks kiita.

Muudatusettepaneku 19, milles nõutakse, et meetmeid on *eelnevalt* vähemalt 30 päeva jooksul *üldsusega konsulteeritud*, võib heaks kiita.

Siiski leiab komisjon, et kolme eespool nimetatud muudatuse vajalikkus tuleks läbi vaadata, pidades silmas nõukogu ühist seisukohta, milles tehakse ettepanek muuta määrus direktiiviks, mis jätab liikmesriikidele võimaluse valida vorm ja meetodid.

- *Muudatused direktiivi 2001/18/EÜ muudes artiklites*

Komisjon põhimõtteliselt nõustub direktiivi artikli 26a muutmisega (**muudatusettepanekud 6 ja 14**), millega kohustatakse liikmesriike võtma *samaaegse viljelemise meetmeid*, et vältida GMode tahtmatut sattumist muudesse toodetesse oma territooriumil ja naaberliikmesriikide piirialadel, kuigi praegustes õigusaktides ei sätestata kohustusi selles valdkonnas. **Muudatusettepaneku 9**, mis rõhutab, kui tähtis on võtta tõhusaid *meetmeid piiriülese saastumise vältimiseks*, võib samuti heaks kiita. Nõukogu ühine

seisukoht käsitleb ka samaaegse viljelemise meetmeid, osutades uues **põhjenduses 22** komisjoni 13. juuli 2010. aasta soovitusel, millega nähakse ette mittekohustuslikud suunised liikmesriikidele samaaegse viljelemise meetmete väljatöötamiseks, sealhulgas piirialadel. Komisjon on nõus sellise sõnastusega, mis peegeldab olemasolevaid õigusakte ja kajastab liikmesriikide erinevaid seisukohti selles küsimuses. Komisjon juhib tähelepanu, et direktiivi artikli 25 muudatus, millega soovitakse **seemnematerjal teha kättesaadavaks sõltumatute teadusuuringute läbiviimiseks**, ei ole seotud ettepaneku eesmärkidega (**muudatusettepanek 13**). Siiski nõustub komisjon selle muudatusega põhimõtteliselt, tingimusel et see on kooskõlas õigusakti õigusliku alusega.

3.5. Euroopa Parlamendi muudatusettepanekud, mille komisjon tagasi lükkas ning mis ei kajastu nõukogus esimesel lugemisel vastuvõetud seisukohas

- **Õiguslik alus**

Komisjon on seisukohal, et ettepanek peaks põhinema ELi toimimise lepingu artiklil 114, kuna sellega muudetakse direktiiv 2001/18/EÜ, mis iseenesest põhineb ELi toimimise lepingu artiklil 114, ning selle eesmärk on tagada siseturu ladusam toimimine, tagades samal ajal keskkonnakaitse, kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikega 2. Isegi kui võetakse vastu Euroopa Parlamendi **muudatusettepanekud 8 ja 47**, millega võimaldatakse kasvatamine keelustada keskkonnaga seotud põhjustel, oleks ettepaneku ja muudetud direktiivi raskuskese ikkagi siseturu sujuv toimimine. Seetõttu ei saa komisjon heaks kiita **muudatusettepanekut 1**.

- **Põhjendused**

Komisjoni ettepaneku eesmärk on **võimaldada riiklikke piiranguid või keeldusid muudel põhjustel kui ohud**, mida on käsitletud ELi keskkonnaohu hinnangus. Ettevaatuspõhimõtet tuleks direktiivi 2001/18/EÜ rakendamisel arvesse võtta kooskõlas kõnealuse direktiivi põhjendusega 8, kuid see ei ole asjakohane kavandatava määruse puhul. Seetõttu ei saa komisjon heaks kiita **muudatusettepanekut 46**.

- **Muudetud direktiivi uue kavandatava artikli 26b muudatused**

Muudatusettepanek 51 viitab **liikmesriikide piirkondade võimalusele võtta vastu piiranguid või keelud** oma territooriumil. See on aspekt, mis puudutab pädevuse jaotust liikmesriikide keskvalitsuste ja piirkondlike/kohalike omavalitsuste vahel, mis kuulub liikmesriikide põhiseaduse pädevusse ja liidu õigus sellesse ei sekku. Seetõttu ei saa komisjon kõnealust muudatusettepanekut heaks kiita.

Muudatusettepanek 22, mis **piirab liikmesriikide meetmete kestust viie aastaga** – samas kui GMO-le ELi õigusega antud luba kehtib 10 aastat –, on vastuolus ettepaneku eesmärgiga, milleks on pakkuda liikmesriikidele võimalikult laia mänguruumi õiguslikult sobivate lahenduste leidmiseks GMOde kasvatamise piiramisel või keelamisel, ja asjaoluga, et need meetmed on põhjendatud avaliku huviga seotud põhjustel, mis võivad viie aasta jooksul jääda muutumatuks. Seetõttu ei saa komisjon kõnealust muudatusettepanekut heaks kiita.

Muudatusettepanekuga 23 jäetakse välja sõna „põhjendatud”, kui osutatakse liikmesriikide poolt võetud meetmetele. Komisjon ei nõustu selle väljajättega, sest piirangud või keelud peavad olema hästi põhjendatud ja õigustatud kooskõlas siseriiklike tingimustega.

- ***Uue artikli lisamine direktiivile 2001/18/EÜ***

Muudatusettepanek 24, millega viiakse direktiivi 2001/18/EÜ sisse **vastutust käsitlev** uus artikkel, ei ole otseselt seotud ettepaneku eesmärgiga. Komisjon soovib meelde tuletada, et GMod on hõlmatud keskkonnavastutuse direktiiviga 2004/35/EÜ seoses keskkonnakahjustuste ärahoidmise ja parandamisega⁶. Kõnealuses direktiivis võetakse nõuetekohaselt arvesse „saastaja maksab” põhimõtet, nagu on märgitud aluslepingus ja kooskõlas säästva arengu põhimõttega. Kehtivate ELi õigusaktide kohaselt on vastutuse ja hüvitise maksmine olukordades, mida reguleerib direktiivi 2001/18/EÜ artikkel 26a (st põllumajandustootjate/ettevõtjate majanduslik kahju lubatud GMode tahtmatu sattumise tõttu muudesse toodetesse), liikmesriikide pädevus, nagu kinnitatakse ka komisjoni 13. juuli 2010. aasta soovitusel suuniste kohta samaaegse viljelemise riiklike meetmete väljatöötamiseks, et vältida GMode tahtmatut sattumist muudesse toodetesse. Kuigi ELi õigusaktides on näiteid, millega kehtestatakse sätteid rahalise vastutuse ja hüvitise kohta teatavates valdkondades, mis kuuluvad aluslepingu reguleerimisalasse, ei ole neid küsimusi üldiselt ELi õigusaktides käsitletud, pidades silmas subsidiaarsuse põhimõtet ning suuri erinevusi liikmesriikide tsiviil- ja karistusõiguses. Komisjon toetab ideed, et eeskirjad, millega luuakse lubatud GMode juhusliku esinemise tõttu tekkiva majandusliku kahju hüvitamise süsteem, kehtestavad liikmesriigid.. Siiski tuleb muudatusettepaneku praegust sõnastust täpsustada, sest selles segatakse vastutuse ja kahju hüvitamisega seotud küsimusi, ja seega ei saa seda käesoleval kujul heaks kiita.

3.6. Nõukogu esitatud uued sätted

- ***Määruse asemel direktiiv***

Nõukogu ühine seisukoht muudab määruse ettepaneku direktiiviks, kohaldades vorminõude paralleelsuse põhimõtet. Komisjon märgib, et ettepaneku näol on tegu ebatüüpilise õigusaktiga, millega ei nähta ette otseseid kohustusi kolmandatele isikutele (nagu tavaliselt määrusega), ja ei kehtestata eemärki, milleni liikmesriigid peavad jõudma (nagu tavaliselt direktiiviga); liikmesriikidele antakse üksnes õigus tegutseda, kui nad seda soovivad. Neid asjaolusid arvesse võttes leiab komisjon, et vorminõude paralleelsuse põhimõtte kohaldamine, st direktiivi 2001/18/EÜ muutmine direktiiviga, on vastuvõetav.

- ***Kohaldamisala geograafiline piirang (1. etapp)***

Nõukogu ühises seisukohas on kaks järjestikust etappi, mis võimaldavad liikmesriikidel piirata või keelata GMode kasvatamist.

Esiteks nähakse nõukogu ühises seisukohas ette muudetud direktiivi **uue artikli 26b lõigetega 1 ja 2**, et liikmesriigid, kui nad soovivad piirata või keelata GMode kasvatamist osal või kogu oma territooriumil, peavad

⁶

Vt direktiivi 2004/35/EÜ III lisa punkt 11.

komisjoni kaudu nõudma taotlejalt nende territooriumi väljajätmist taotletavast viljelemisalast (nn 1. etapp). Teiseks nähakse nõukogu ühise seisukohas ette muudetud direktiivi **uue artikli 26b lõikega 3**, et juhul, kui taotlejalt tuleb 1. etapis sõnaselge keeldumine, võivad liikmesriigid võtta meetmeid, mis piiravad või keelavad kõnealuse GMO kasvatamist, kui see on loa saanud (nn 2. etapp või loobumismeede), põhjusel mis erineb keskkonnaohu hindamisest, kooskõlas esialgse ettepanekuga.

Komisjon nõustub nõukogu ühise seisukohaga, millega luuakse kaks järjestikust etappi (taotleja taotluse kohaldamisala määratlemise ajal, ja pärast seda, kui GMO on loa saanud), et võimaldada liikmesriikidel piirata või keelata GMode kasvatamist, sest sellega laiendatakse vahendeid GMode kasvatamise piiramiseks või keelustamiseks ning säilitatakse liikmesriikide õigus otsustada GMode kasvatamise üle avaliku huvi seisukohast, sõltumata loa taotleja/valdaja seisukohast. Lisaks sellele jätab 1. etapi kohaldamisala geograafilise piirangu taotluse tähtaeg (hiljemalt 30 päeva pärast EFSA teaduslikku arvamust) liikmesriikidele piisavalt aega otsustada, kas nad soovivad seda võimalust kasutada, kuna nad saavad esitada taotluse igal ajal, kui toimub EFSA ohuhindamine, mis võib kesta mitu kuud/aastat.

- ***Loobumismeetmed – menetlused, mida tuleb järgida enne vastuvõtmist***

Nõukogu ühise seisukohaga nähakse ette muudetud direktiivi uue **artikli 26b lõige 4**, milles sätestatakse, et liikmesriigid, kes kavatsevad vastu võtta loa saamise järgsed loobumismeetmed (2. etapp), peavad kõigepealt teavitama nendest meetmetest komisjoni, kellel on seejärel 75 päeva aega esitada märkusi, kui seda peetakse vajalikuks. Selle perioodi jooksul peavad liikmesriigid hoiduma kõnealuste meetmete vastuvõtmisest ja kohaldamisest. Pärast 75päevase ooteaja möödumist võib asjaomane liikmesriik võtta meetmed kas muutmata või muudetud kujul, võttes arvesse komisjonilt saadud märkusi. Komisjon nõustub selle muudatusega nõukogu ühises seisukohas, mis on kooskõlas komisjoni pakutud lähenemisviisiga.

- ***2aastane tähtaeg loobumismeetmete võtmiseks***

Nõukogu ühise seisukohaga nähakse muudetud direktiivis ette **muudetud põhjendus 14 ja uus artikli 26b lõige 4**, milles sätestatakse, et liikmesriigid võtavad loobumismeetmed hiljemalt 2 aastat pärast seda, kui GMO-le on nõusolek/luba antud. Komisjon kiidab heaks kõnealuse sätte, mille eesmärk on muuta liikmesriikides võetavad loobumismeetmed ettevõtjatele (k.a põllumajandustootjatele) läbipaistvamaks/prognoositavamaks .

- ***Üleminekumeetmed***

Nõukogu ühise seisukohaga nähakse muudetud direktiivi **põhjenduses 21 ja uues artiklis 26c** ette 6 kuu pikkune üleminekumeede, mis lubab liikmesriikidel kohaldada direktiivi sätteid juba enne direktiivi jõustumist loa saanud GMode suhtes (mais MON 810), või nende GMode suhtes, mille taotlus on sel hetkel juba lõppjärgus. Komisjon nõustub kõnealuse sättega, sest see on vajalik seose loomiseks 1. ja 2. etapi vahel: 1) 2. etappi ei ole võimalik kohaldada, ilma et oleks eelnevalt kasutatud 1. etappi ja 2) 1. etappi võib kasutada üksnes juhul, kui taotlus on läbivaatamisel piiratud aja jooksul.

Nõukogu ühises seisukohas nähakse ette ka see, et üleminekumeetmed ei piira mis tahes lubatud GMode seemnete ja paljundusmaterjali kasvatamist, mis on

istutatud seaduslikult enne GMO kasvatamise piirangut või keeldu. Komisjon toetab seda sätet, mis annab õiguskindluse põllumajandustootjatele, kes istutasid ja koristasid asjaomase GMO enne piiravate või keelavate meetmete kohaldamist.

- ***Liikmesriigi võimalus muuta oma seisukohta GMode kasvatamise suhtes loa kehtivusaja jooksul***

Nõukogu ühises seisukohas on muudetud direktiivi uue **artikli 26b lõigetega 5 ja 7** ette nähtud, et pärast GMO-le loa andmist ja mitte varem kui kaks aastat pärast seda kuupäeva, on liikmesriigil õigus (taas)algatada kaheetapiline menetlus, et rakendada või laiendada kasvatamise keeldu oma territooriumil või selle osal, kui uued objektiivsed asjaolud seda õigustavad. Nõukogu ühises seisukohas on samuti sätestatud, et liikmesriikidele on selline võimalus antud, *ilma et see piiraks mis tahes lubatud GMode seemnete ja taimede paljundusmaterjali kasvatamist, mis on istutatud enne kohanduse vastuvõtmist.*

Nõukogu ühises seisukohas on muudetud direktiivi uue **artikli 26b lõigetega 6 ja 7** ette nähtud ka see, et liikmesriigid, kes soovivad oma territooriumi või osa sellest reintegreerida GMO loa geograafilisse kohaldamisalasse, võivad seda teha lihtsustatud menetluse kaudu.

Komisjon kiidab kõnealused uued sätted heaks, sest need aitavad suurendada võimalusi, mida pakutakse liikmesriikidele GMode kasvatamise piiramiseks või keelustamiseks, säilitades samal ajal nende põllumajandustootjate õigused, kes on GMOsid seaduslikult istutanud enne nende keelustamist.

- ***Aruandluskohustus***

Nõukogu ühises seisukohas on muudetud direktiivis ette nähtud uus **artikkel 2**, milles sätestatakse, et hiljemalt neli aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumist esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande selle kohta, kuidas liikmesriigid on direktiivi kasutanud, hinnates sealhulgas nende sätete tõhusust, mis võimaldavad liikmesriikidel piirata või keelata GMode kasvatamist kogu oma territooriumil või osal sellest, ja siseturu tõrgeteta toimimist. Koos kõnealuse aruandega võib komisjon teha õigusaktide ettepanekuid, mida ta vajalikuks peab. Komisjon annab samuti aru selle kohta, kuidas on edenenud EFSA 2010. aasta tugevdatud suunistele (geneetiliselt muundatud taimede keskkonnaohu hindamise kohta) normatiivse staatuse andmine. Komisjon nõustub selle muudatusega, mis sisaldub nõukogu ühises seisukohas.

4. KOKKUVÕTE

Komisjon leiab, et kvalifitseeritud häälteenamusega 23. juulil 2014 vastu võetud nõukogu ühine seisukoht kajastab komisjoni ettepaneku algseid eesmärgi ja selles arvestatakse mitmeid Euroopa Parlamendis tõstatatud kitsaskohti.

Eespool esitatud põhjustel kiidab komisjon nõukogu ühise seisukoha heaks.